Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2596

[Total No. of Pages : 4

[6457]-271

M.A. (Part - I)

SOCIOLOGY

SC - 01 - Classical Sociological Tradition (Optional Paper)

(Credit System) (2019 Pattern) (Semester - I) (12501)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate total marks.*

Q1) **Answer any one of the following Question in 250 words :** **[10]**

a) Elaborate Weber's views on Religion.

b) Explain the theory of Division of labour by Emil Durkheim.

Q2) **Answer any one of the following Question in 250 words :** **[10]**

a) Elaborate the views of Karl Marx on Surplus Value and Exploitation.

b) Discuss contribution of Franz Fenon to understand nature of Colonialism.

Q3) **Answer any one of the following Question in 250 words each:** **[10]**

a) Elaborate the features of Industrial revolution.

b) Critically examine the Weber's Methodology.

Q4) **Answer any one of the following Questions in 250 words each :** **[10]**

a) Explain the theory of class struggle by Karl Marx.

b) Elucidate theory of Suicide by Emile Durkheim.

P.T.O.

Q5) **Write short notes (any two):** **[10]**

a) Mechanical Solidarity

b) Dialectics

c) Ibn-e-Khaldun

d) French revolution

Total No. of Questions : 5]

PD-2596

[6457]-271

M.A. (Part - I)

SOCIOLOGY

SC - 01 - Classical Sociological Tradition (Optional Paper)

(Credit System) (2019 Pattern) (Semester - I) (12501)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) धर्माबद्दल वेबरची मते विस्तृत करा.

ब) एमिल दुर्खीमचा श्रमविभाजनाचा सिद्धांत विशद करा.

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) अतिरिक्त मूल्य आणि शोषण यावर कार्ल मार्क्सचे विचार विस्तृत करा.

ब) वसाहतवादाचे स्वरूप समजून घेण्यासाठी फ्रांझ फेनॉनच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) औद्योगिक क्रांतीची वैशिष्ट्ये विस्तृत करा.

ब) वेबरच्या पद्धतीशास्त्राचे चिकित्सक परीक्षण करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) कार्ल मार्क्सचा वर्ग संघर्षाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) एमिल डर्कहेमचा आत्महत्येचा सिद्धांत विशद करा.

प्रश्न 5) **टीपा लिहा (कोणत्याही दोन):** **[10]**

अ) यांत्रिक ऐक्य

ब) द्वान्द्वात्मकता

क) इब्न-ए-खल्दून

ड) फ्रेंच राज्यक्रांति

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2597

[Total No. of Pages : 4

[6457]-272

M.A. (Part - I)

SOCIOLOGY

SC - 02 - Sociology of India

(Credit System) (2019 Pattern) (Semester - I) (12502)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Answer any one of the following questions within 250 words : [10]**

a) Write essay on emergence of Sociology in India.

b) Discuss how caste and class are correlated in shaping social stratification in India.

Q2) **Answer any one of the following questions within 250 words : [10]**

a) Write G.S.Ghurye's contribution to the Indological perspective.

b) Critically examine the Cultural Nationalism in Indian context.

Q3) **Answer any one of the following questions within 250 words: [10]**

a) Elaborate the debates on minorities in India.

b) Explain feminist perspective to understand Indian society.

Q4) **Answer any one of the following questions within 250 words :** **[10]**

a) Elaborate challenges of Democracy in India.

b) Discuss on family and household.

Q5) **Write any two short notes on the following in 100 words:** **[10]**

a) Sanskritization

b) Non-Bramhanical Perspective

c) Public Sphere

d) Global capitalism and media

Total No. of Questions : 5]

PD-2597

[6457]-272
M.A. (Part - I)
SOCIOLOGY
SC - 02 - Sociology of India
(Credit System) (2019 Pattern) (Semester - I) (12502)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) भारतातील समाजशास्त्राच्या उगमावर निबंध लिहा.

ब) भारतीय सामाजिक स्तररचनेला जात आणि वर्ग कसे आकार देतात यावर चर्चा करा.

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) प्राच्यविद्या दृष्टिकोनामध्ये जी.एस. घुर्यो यांचे योगदान लिहा.

ब) भारतीय संदर्भात सांस्कृतिक राष्ट्रवादाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) भारतातील अल्पसंख्यांकावरील चर्चाविश्व स्पष्ट करा.

ब) भारतीय समाज समजून घेतांना स्त्रीवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) भारतातील लोकशाहीसमोरील आव्हाने विशद करा.

ब) कुटूंब आणि घरदार यावर चर्चा करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) संस्कृतीकरण

ब) अ–ब्राम्हणी दृष्टिकोन

क) सार्वजनिक अवकाश

ड) जागतिक भांडवलशाही आणि प्रसारमाध्यमे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2598

[Total No. of Pages : 4

[6457]-273

M.A. (Part - I)

SOCIOLOGY

SC - 03 - Application of Sociological Research Methods

(12503) (2019 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate total marks.***

Q1) **Answer any one of the following question in 250 words :** **[10]**

a) What is Sociological Research Method? Why do we need Sociological Research Methods?

b) What is ethics in social research? Discuss the ethics in social research.

Q2) **Answer any one of the following questions in 250 words :** **[10]**

a) Discuss the steps in quantitative research.

b) Define research design. Discuss the main steps in designing social research.

Q3) **Answer any one of the following questions in 250 words:** **[10]**

a) What is an interpretation of data? State the relevance of data interpretation.

b) Define qualitative data. State the steps involved in qualitative data analysis.

P.T.O.

Q4) **Answer any one of the following questions in 250 words :** **[10]**

a) What is a research report? Discuss the steps in writing a research report.

b) What is Bibliography? What are the guidelines in giving citations and writing a bibliography?

Q5) **Write any two short notes on the following within 100 words.** **[10]**

a) Relevance of review of literature

b) Hypothesis

c) Making generalizations

d) Use of Narratives, Photographs in a research report

Total No. of Questions : 5]

PD-2598

[6457]-273
M.A. (Part - I)
SOCIOLOGY
SC - 03 - Application of Sociological Research Methods
(12503) (2019 Pattern) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत उत्तरे लिहा.** **[10]**

अ) समाजशास्त्रीय संशोधन पद्धाती म्हणजे काय? समाजशास्त्रीय संशोधन पद्धतीची आपल्याला आवश्यकता का आहे?

ब) सामाजिक संशोधनातील नितीतत्वे म्हणजे काय? सामाजिक संशोधनातील नितीतत्वांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत उत्तरे लिहा.** **[10]**

अ) संख्यात्मक संशोधनाच्या पायऱ्यांची चर्चा करा.

ब) संशोधन आराखड्याची व्याख्या करा. संशोधन आराखड्याच्या प्रमुख अवस्थांची/टप्प्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत उत्तरे लिहा.** **[10]**

अ) तथ्यांचे निर्वचन म्हणजे काय? तथ्यांचे निर्वचनाचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) गुणात्मक तथ्याची व्याख्या करा. गुणात्मक तथ्य विश्लेषणातील विविध अवस्था स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत उत्तरे लिहा.** **[10]**

अ) संशोधन अहवाल म्हणजे काय? संशोधनाच्या अहवाल लेखनातील अवस्था / टप्पे विशद करा.

ब) संदर्भ ग्रंथसूचीचे (Bibliography) लिखाण कसे करायचे ? संदर्भ ग्रंथसूचीचे लिखाण का महत्वाचे आहे हे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणताही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) साहित्याच्या पुनरावलोकनाचे महत्व

ब) गृहीतके / सिद्धांत कल्पना

क) तथ्यांचे सामान्यीकरण

ड) अहवाल लेखनातील कथने आणि फोटोग्राफचा वापर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2599

[Total No. of Pages : 4

[6457]-274

M.A.

SOCIOLOGY

SO - 01 : Agrarian Society and Change in India

(2019 Pattern) (Semester - I) (Credit System) (Optional Paper) (12504)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Answer any one of the following question in 250 words.** **[10]**

a) Critically examine the peasant mobilization in 21st Century India.

b) Discuss the impact of globalization on Indian agriculture.

Q2) **Answer any one of the following question in 250 words.** **[10]**

a) Explain the policy during British colonial period regarding the land ownership and revenue.

b) Discuss Paul D'Souza's contribution to agrarian studies.

Q3) **Answer any one of the following question in 250 words.** **[10]**

a) Swaminathan's Report with regard to Livelihood, sustainability and alternative paths to agrarian distress.

b) Explain the changing inequalities in agrarian class structure regarding caste, class and tribe.

P.T.O.

Q4) **Answer any one of the following question in 250 words.** **[10]**

a) Explain the characteristics of agrarian structure in colonial India.

b) Explain in detail the features of peasant society.

Q5) **Write short notes (any two) :** **[10]**

a) Issues in agricultural productivity

b) Swabhimani Shetkari Sangathan

c) Farmer's suicide

d) Irfan Habib's evolutionary approach to Indian agrarian social structure

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PD-2599

[6457]-274
M.A.
SOCIOLOGY
SO - 01 : Agrarian Society and Change in India
(2019 Pattern) (Semester - I) (Credit System) (Optional Paper) (12504)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) 21 व्या शतकातील भारतातील शेतकरी चळवळीचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.

ब) जागतिकीकरणाचा भारतीय शेतीवर होणारा परिणामांवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) वसाहतकालीन भारतातील ब्रिटीशांचे जमिनीची मालकी व महसूल या संबंधीचे धोरण स्पष्ट करा.

ब) पॉल डिसोझा यांच्या कृषी अभ्यासातील योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) उपजीविका, शाश्वतता आणि कृषी संकटासाठी पर्यायी मार्गाबाबत स्वामीनाथन यांच्या अहवालावर चर्चा करा.

ब) जात, वर्ग आणि जमातीच्या संदर्भात कृषी वर्ग संरचनेतील बदलती असमानता स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) वसाहतकालीन भारतातील कृषक संरचनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) कृषक समाजाची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)** **[10]**

अ) कृषी उत्पादकतेतील समस्या

ब) स्वाभिमानी शेतकरी संघटना

क) शेतकरी आत्महत्या

ड) इरफान हबीब यांचा भारतीय कृषी सामाजिक संरचनेचा उत्क्रांतीवादी दृष्टिकोन

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2600

[Total No. of Pages : 4

[6457]-275

M.A. (Part - I)

SOCIOLOGY

SC - 02 : Political Sociology

(12505) (2019 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*

2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) **Answer any one of the following questions in 250 words: [10]**

a) Discuss Origin and Evolution of Political Sociology.

b) Examine the writings of Marx in relation to state.

Q2) **Answer any one of the following questions in 250 words: [10]**

a) Elucidate the issue of Citizenship in the context of Migration and displacement.

b) Explain the nature of New Social Movements.

Q3) **Answer any one of the following questions in 250 words: [10]**

a) Evaluate the dimensions of power and state given by Weber.

b) Discuss the issue related to politicization of caste in India.

P.T.O.

Q4) **Answer any one of the following Questions in 250 words:** **[10]**

a) Elucidate on Indian Constitutional provisions of Social Justice.

b) Critically discuss different dimensions of Exclusion in India.

Q5) **Write Short Notes (Any two):** **[10]**

a) Social Exclusion

b) Nationalism

c) Militarism

d) Authority

Total No. of Questions : 5]

PD-2600

[6457]-275

M.A. (Part - I)

SOCIOLOGY

SC - 02 : Political Sociology

(12505) (2019 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) राजकीय समाजशास्त्राची उत्पत्ती आणि उत्क्रांतीची चर्चा करा.

ब) राज्याच्या संदर्भात मार्क्सच्या लिखाणाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) स्थलांतर आणि विस्थापनाच्या संदर्भात नागरिकत्वाचा मुद्दा विशद करा.

ब) नवीन सामाजिक चळवळींचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) वेबरने दिलेल्या सत्ता आणि राज्याच्या पैलूंचे मूल्यमापन करा.

ब) भारतातील जातीच्या राजकारणासी संबंधित मुद्दयांवर चर्चा करा.

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) सामाजिक न्यायाबद्दलच्या भारतीय घटनात्मक तरतुदी विशद करा.

ब) भारतातील वर्जीततेच्या विविध पैलूंवर टीकात्मक चर्चा करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही <u>दोन</u> टिपा लिहा.** **[10]**

अ) राष्ट्र-राज्य

ब) राष्ट्रवाद

क) सैन्यवाद

ड) सत्ता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. : ☐

PD-2601

[Total No. of Pages : 4

[6457]-276

M.A. (Part - I)

SOCIOLOGY

SO 03 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (Optional) (12506)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one of the following questions in 250 words **[10]**

a) Discuss the Ambedkarite Movement.

b) Elaborate the cases of regional disparity in Maharashtra.

Q2) **Answer any one of the following questions in 250 words** **[10]**

a) Describe the issues that shape the history of Maharashtra.

b) Discuss Women's issues in 19th Century Maharashtra.

Q3) **Answer any one of the following questions in 250 words** **[10]**

a) Describe the class structure in Colonial Maharashtra.

b) Discuss the issue of Displacement in Maharashtra.

Q4) **Answer any one of the following questions in 250 words** **[10]**

a) Elucidate the Development of Dalit and OBC politics in Maharashtra.

b) Discuss the Non-Brahmin Movement in Maharshatra.

P.T.O.

***Q5*) Write any two short Notes : (100 words)** **[10]**

a) Formation of Shivsena

b) Window Remarriage

c) Cultural Characteristics of Girangaon

d) Debate Over Vedokta Right in Kolhapur State.

Total No. of Questions : 5]

PD-2601

[6457]-276
M.A. (Part - I)
SOCIOLOGY
SO 03 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (Optional) (12506)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) आंबेडकरी चळवळीवर चर्चा करा.

ब) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमानतेची कारणे विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) महाराष्ट्राचा इतिहास घडवणाऱ्या मुद्द्यांचे वर्णन करा.

ब) 19 व्या शतकातील स्त्री प्रश्नांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) वसाहतकालीन महाराष्ट्रातील वर्गीय संरचनेचे वर्णन करा.

ब) महाराष्ट्रातील विस्थापनाच्या प्रश्नाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) महाराष्ट्रातील दलित आणि इतर मागासवर्गीय राजकारणाच्या विकासाची चर्चा करा.

ब) महाराष्ट्रातील ब्राम्हणेतर चळवळीवर चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन प्रश्नांवर टिपा लिहा. (100 शब्द) **[10]**

अ) शिवसेनेची घडण

ब) विधवा पुनर्विवाह

क) गिरणगावची सांस्कृतिक वैशिष्ट्ये

ड) कोल्हापूर संस्थानातील वेदोक्त हक्कांसंबधीचा वाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2602

[Total No. of Pages : 4

[6457]-277
M.A. (Part - I)
SOCIOLOGY
INTRODUCTION TO SOCIOLOGICAL THEORIES
(2019 Pattern) (Semester - II) (22501)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one of the following questions in 250 words each. **[10]**

a) State the meaning of Sociological theory and discuss its relevance.

b) 'Society is an action system' evaluate this statement in context of AGIL model.

Q2) Answer any one of the following questions in 250 words each. **[10]**

a) Discuss Parson's Functional analysis.

b) Elaborate Levi-Strauss' perspective of structuralism.

Q3) Answer any one of the following questions in 250 words each. **[10]**

a) Evaluate C.W.Mills contribution to Conflict Theory

b) Elucidate J. Alexander's Neo functionalism perspective.

Q4) Answer any one of the following questions in 250 words each. **[10]**

a) Critically evaluate Goffman's Dramaturgy.

b) Describe Main features of Phenomenology.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any Two of the following. **[10]**

a) Ethnomethodology

b) Marxist Feminism

c) Functionalism

d) Micro theory

Total No. of Questions : 5]

PD-2602

[6457]-277
M.A. (Part - I)
SOCIOLOGY
INTRODUCTION TO SOCIOLOGICAL THEORIES
(2019 Pattern) (Semester - II) (22501)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना: *1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*
2) उजवीकडील अंक संपूर्ण गूण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. **[10]**

अ) समाजशास्त्रीय सिद्धांताचा अर्थ सांगा आणि त्याच्या प्रासंगिकतेवर चर्चा करा.

ब) 'समाज ही एक कृती प्रणाली आहे' या विधानाचे AGIL मॉडेलच्या संदर्भात मूल्यमापन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तर द्या. **[10]**

अ) पार्सनच्या कार्यात्मक विश्लेषणावर चर्चा करा.

ब) लेव्ही-स्ट्रॉसचा संरचनावादाचा दृष्टीकोन विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तर द्या. **[10]**

अ) सी.ड्ब्लु. मिल् च्या संघर्ष सिद्धांतातील योगदानाचे मूल्यांकन करा.

ब) जे. अलेक्झांडरचा नवप्रकार्यवाद दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तर द्या. **[10]**

अ) गॉफमनच्या नाट्यशास्त्राचे टिकात्मक मूल्यांकन करा.

ब) प्रघटनाशास्त्राच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर लहान नोट्स लिहा. **[10]**

अ) प्रघटनाशास्त्र

ब) मार्क्सवादी स्त्रीवाद

स) प्रकार्यवाद

द) सूक्ष्म सिद्धांत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2603

[Total No. of Pages : 4

[6457]-278

M.A. - I

SOCIOLOGY

Methodology of Social Research

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22502)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one of the following question within 250 words. **[10]**

a) State the differences between quantitative and qualitative research methods.

b) What is participatory Action Research? Elaborate the stages of participatory Action Research.

Q2) Answer any one of the following question in 250 words. **[10]**

a) What is social survey? Explain the characteristics of social survey.

b) State Comte's notion of Positivism with its prominent characteristics.

Q3) Answer any one of the following question in 250 words. **[10]**

a) Discuss Case Study as a strategy of qualitative research.

b) What is feminist methodology? Elaborate how feminist methodology rejects positivism.

Q4) Answer any one of the following question in 250 words. **[10]**

a) Examine the critical views of Ethnomethodology on Positivism.

b) Explain the importance of oral history in social science research.

P.T.O.

Q5) Write Short Notes. (any two) **[10]**

a) Interview

b) Epistemology

c) Ethics in Social Research

d) Hermeneutics

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 5]

PD2603

[6457]-278

M.A. - I

SOCIOLOGY

Methodology of Social Research

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22502)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3* तास*]* *[*एकूण गुण *: 50*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) संख्यात्मक आणि गुणात्मक संशोधन पद्धतीतील भेद स्पष्ट करा.

ब) सहभागी कृती संशोधन म्हणजे काय? सहभागी कृती संशोधनाच्या पायऱ्या विशद करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) सामाजिक सर्वेक्षण म्हणजे काय? सामाजिक सर्वेक्षणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) कॉम्त यांची प्रत्यक्षवादाची संकल्पना आणि प्रत्यक्षवादाची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) गुणात्मक अभ्यासपद्धतीचे एक तंत्र म्हणून व्यष्टी अध्ययन पद्धतीची चर्चा करा.

ब) स्त्रीवादी पद्धतीशास्त्र म्हणजे काय? स्त्रीवादी पद्धतीशास्त्राने कशाप्रकारे प्रत्यक्षवादाला नकार दिला हे विशद करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) प्रत्यक्षवादावरील लोकअभ्यासपद्धतीच्या टीकात्मक विचारांचे परीक्षण करा.

ब) सामाजिक शास्त्र संशोधनात मौखिक इतिहासाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) मुलाखत

ब) ज्ञानमीमांसाशास्त्र

क) सामाजिक संशोधनातील नितीतत्वे

ड) अर्थनिर्णयनशास्त्र

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2605

[Total No. of Pages : 4

[6457]-280

M.A. (Part - I)

SOCIOLOGY

Sociology of Media

(2019 Pattern) (Semester - II) (22504)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Answer any one of the following questions within 250 words: [10]**

a) Critically evaluate the Post-Modernist perspective on media.

b) Elaborate the social history of media.

Q2) **Answer any one of the following questions within 250 words: [10]**

a) Explain the concept of social media and its impact on Society.

b) Discuss on issues related to cyberspace and internet.

Q3) **Answer any one of the following questions within 250 words: [10]**

a) Explain the importance of Audience research to study media.

b) Critically evaluate the portrayal of caste and ethnicity in Indian media.

Q4) **Answer any one of the following questions within 250 words: [10]**

a) Discuss the changing nature of mass media and communication in the context of globalization.

b) Critically evaluate the Frankfurt school perspective on media.

P.T.O.

Q5) **Write short notes on (any two) :** **[10]**

a) Mass-Communication

b) Discourse analysis

c) Textual analysis

d) Violence in media

Total No. of Questions : 5]

PD-2605

[6457]-280
M.A. (Part - I)
SOCIOLOGY
Sociology of Media
(2019 Pattern) (Semester - II) (22504)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही <u>एका प्रश्नाचे</u> उत्तर 250 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) माध्यमांवरील उत्तरआधुनिकतावादी दृष्टीकोनाचे चिकीत्सक परिक्षण करा.

ब) माध्यमांचा सामाजिक इतिहास विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही <u>एका प्रश्नाचे</u> उत्तर 250 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) समाज माध्यम संकल्पना व त्याचा समाजावरील परिणाम स्पष्ट करा.

ब) सायबर अवकाश आणि संजाल संबंधीत प्रश्नांवर चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही <u>एका प्रश्नाचे</u> उत्तर 250 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) माध्यमांच्या अभ्यासाकरित प्रेक्षक संशोधन पद्धतीचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) भारतीय प्रसारमाध्यमातून होणाऱ्या जात आणि वांशिकतेच्या चित्रणाचे चिकीत्सक परिक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही <u>एका प्रश्नाचे</u> उत्तर 250 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात जन प्रसार माध्यमांच्या बदलत्या स्वरूपावर चर्चा करा.

ब) माध्यमांवरील फ्रँकफर्ट ज्ञानपीठाच्या दृष्टीकोनाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही <u>दोन टिपा</u> लिहा. **[10]**

अ) जन – प्रसारमाध्यमे

ब) संभाषितांचे विश्लेषण

क) संहिता विश्लेषण

ड) माध्यमातील हिंसा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2606

[Total No. of Pages : 4

[6457]-281
M.A. (Part - I)
SOCIOLOGY
Globalization and Labour in India
(2019 Pattern) (Semester- II) (22505)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Answer any one of the following questions in 250 words:** **[10]**

a) Explain caste and gender composition of labour in India.

b) Discuss the changing nature of work in India from colonial period.

Q2) **Answer any one of the following questions in 250 words:** **[10]**

a) Describe labour movement in India.

b) Critically analyse the changing global order and the rise of service industry in India.

Q3) **Answer any one of the following questions in 250 words:** **[10]**

a) Explain the concept of feminization of labour in the context of organized sector in India.

b) State the meaning of migration and discuss the nature of migration of labours in India.

Q4) **Answer any one of the following questions in 250 words:** **[10]**

a) Critically analyse the downfall of small scale industries in post globalized period in India.

b) Discuss the impact of COVID-19 pandemic on the society all over the globe.

Q5) **Write short notes on any two (100 words each):** **[10]**

a) Unorganized sector

b) Informalization

c) Embodiment

d) Proletariat

Total No. of Questions : 5]

PD-2606

[6457]-281
M.A. (Part - I)
SOCIOLOGY
Globalization and Labour in India
(2019 Pattern) (Semester- II) (22505)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना: 1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्द लिहा. **[10]**

अ) भारतातील श्रमिकांमधील जात आणि लिंगभावाचा आकृतिबंध स्पष्ट करा.

ब) वसाहत कालखंडापासून बदलत गेलेल्या भारतातील श्रमाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्द लिहा. **[10]**

अ) भारतातील श्रमिकांच्या चळवळींचे वर्णन करा.

ब) जागतिक व्यवस्थेमधील बदल आणि भारतातील सेवा क्षेत्राच्या उगमाचे चिकित्सक विश्लेषण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्द लिहा. **[10]**

अ) भारतातील संघटित क्षेत्राच्या संदर्भात श्रमाचे स्त्रीकरण हि संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) स्थलांतराचा अर्थ सांगा आणि भारतातील श्रमिकांच्या स्थलांतराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्द लिहा. **[10]**

अ) जागतिकीकरणोत्तर काळातील लघु उद्योगांच्या ह्रासाचे चिकित्सक विश्लेषण करा.

ब) संपूर्ण विश्वावर कोव्हिड महामारीच्या परिणामांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा : कोणतेही दोन (१०० शब्दांत) **[10]**

अ) असंघटित क्षेत्र

ब) अनौपचारिकीकरण

स) एम्बॉडिमेन्ट

द) कामगार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2607

[Total No. of Pages : 4

[6457]-283

M.A. (Part - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 06: Contemporary Social Theories

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32501)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Answer any one of the following: (250 words)** **[10]**

a) What is Social Theory? Discuss the Nature of Social Theory.

b) Critically examine C.W. Mills' concept of Sociological Imagination.

Q2) **Answer any one of the following: (250 words)** **[10]**

a) Critically analyse Habermas' Concept of Public Sphere.

b) Discuss the shift from Marxism to Neo-Marxism and Critical Theory.

Q3) **Answer any one of the following: (250 words)** **[10]**

a) Discuss the concept of capital and its various types as defined by Pierre Bourdieu.

b) Elucidate Jamesons' concepts of Post modernism and consumer society.

Q4) **Answer any one of the following: (250 words)** **[10]**

a) Elaborate on Giddens' contribution to contemporary social theory.

b) What is Post Structuralism? Discuss major tenets of Post Structuralism.

***Q5)* Write any two short Notes:** **[10]**

a) Ideology (Althusser)

b) Public sphere (Habermas)

c) Deconstruction (Derrida)

d) Reflexive sociology (Gouldner)

Total No. of Questions : 5]

PD-2607

[6457]-283
M.A. (Part - II)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper)
SC - 06: Contemporary Social Theories
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32501)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना: 1) *सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.*
2) *उजवीकडे दिलेले अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवतात.*

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द)** **[10]**

अ) **सामाजिक सिद्धांत म्हणजे काय? सामाजिक सिद्धांताचे स्वरूप स्पष्ट करा.**

ब) **सी. डब्ल्यू. मिल्स यांची 'समाजशास्त्रीय कल्पना' ह्या संकल्पनेचे समीक्षात्मक मूल्यमापन करा.**

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द)** **[10]**

अ) **हॅबरमासच्या सार्वजनिक क्षेत्राच्या संकल्पनेचे चिकित्सक विश्लेषण करा.**

ब) **मार्क्सवादाकडून नव–मार्क्सवाद आणि चिकित्सक सिद्धांताकडे झालेल्या स्थित्यंतराची चर्चा करा.**

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द)** **[10]**

अ) **पियरे बॉर्डीयूने दिलेली भांडवलीची संकल्पना आणि भांडवलीच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.**

ब) **जॅमसनचा उत्तर आधुनिकतावाद आणि ग्राहक समाज ह्या संकल्पना विशद करा.**

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द)** **[10]**

अ) **समकालीन सामाजिक सिद्धांत यातील गिडन्स यांचे योगदान विशद करा.**

ब) **उत्तरसंरचनावाद म्हणजे काय? उत्तरसंरचनावादाच्या प्रमुख तत्वांची चर्चा करा.**

प्रश्न 5) कोणत्याही दोनविषयांवर टिपा लिहा. **[10]**

अ) विचारधारा (अल्थुजर)

ब) सार्वजनिक अवकाश (हबरमास)

स) विरचना (देरीदा)

द) विमर्शात्मक समाजशास्त्र (गुल्डनर)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2608

[Total No. of Pages : 4

[6457]-284
M.A. (Part - II)
SOCIOLOGY
SC - 07 : Sociology and Development
(2019 Pattern) (Semester - III) (32502)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Answer any one of the following questions in 250 words.** **[10]**

a) Explain the difference between growth and development in detail.

b) Critically evaluate modernization theory.

Q2) **Answer any one of the following questions in 250 words.** **[10]**

a) What is sustainable development? Discuss the sustainable development goals (SDGs).

b) Discuss Mahatma Gandhi's idea of development.

Q3) **Answer any one of the following questions in 250 words.** **[10]**

a) Critically evaluate 'capability approach' in the context of development.

b) Elaborate historical trajectory of the 'idea of development'.

Q4) **Answer any one of the following questions in 250 words.** **[10]**

a) Discuss feminist critique of mainstream development.

b) Elucidate the relationship of neo-liberalism and capitalist development.

Q5) **Write short note on any two of the following in 100 words.** **[10]**

a) Gender Development Index.

b) Social development.

c) State-driven development.

d) Social change.

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PD-2608

[6457]-284
M.A. (Part - II)
SOCIOLOGY
SC - 07 : Sociology and Development
(2019 Pattern) (Semester - III) (32502)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक संपूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [10]**

अ) वाढ आणि विकास यातील फरक सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) आधुनिकीकरण सिद्धांताचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [10]**

अ) शाश्वत विकास म्हणजे काय? शाश्वत विकासाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) महात्मा गांधी यांच्या विकासाच्या कल्पनेची चर्चा करा.

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [10]**

अ) विकासाच्या क्षमतावाढीच्या दृष्टिकोनाचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

ब) विकासाच्या कल्पनेचा ऐतिहासिक प्रवास विशद करा.

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [10]**

अ) मुख्य प्रवाहातील विकासावरील स्त्रीवादी समीक्षेची चर्चा करा.

ब) नवउदारमतवाद आणि भांडवलशाही विकासाचा संबंध विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. **[10]**

अ) लिंगभाव विकास निर्देशांक

ब) सामाजिक विकास

क) राज्य संचालित विकास

ड) सामाजिक बदल

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2609

[Total No. of Pages : 4

[6457]-285

M.A. (Part - II)

SOCIOLOGY

SC - 07 : Sociology of Gender

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32503)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) **Answer any one of the following: (250 words)** **[10]**

a) Explain how gender Stereotypes affect women in work place.

b) Critically evaluate Marxist feminist thought.

Q2) **Answer any one of the following:(250 words)** **[10]**

a) Critically discuss the'body politics' as one of the dimensions of Gender Inequality.

b) Explain family as a gendered institution with examples.

Q3) **Answer any one of the following: (250 words)** **[10]**

a) Discuss newer forms of gender based exploitation.

b) Elaborate on the perspectives related to gender and health.

Q4) **Answer any one of the following: (250 words)** **[10]**

a) Explain gender debate with reference to development.

b) Elucidate emergence of Women's Studies in India.

P.T.O.

Q5) **Write any two short Notes:** **[10]**

a) Gender in School

b) Black feminism

c) Glass ceiling

d) Patriarchy

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PD-2609

[6457]-285
M.A. (Part - II)
SOCIOLOGY
SC - 07 : Sociology of Gender
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32503)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्न समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द) **[10]**

अ) कामाच्या ठिकाणी लिंगभाव आधारित साचेबद्धता याचा स्त्रियांवर कसा परिणाम होता ते स्पष्ट करा.

ब) मार्क्सवादी स्त्रीवादी विचारांचे समीक्षात्मक मूल्यांकन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द) **[10]**

अ) लैंगिक असमानतेचा एक परिमाण म्हणून 'शरीराचे राजकारण' यावर टीकात्मकपणे चर्चा करा.

ब) कुटुंब एक लिंगभाव आधारित संस्था आहे उदाहरानासंकट स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द) **[10]**

अ) लिंगभाव आधारित शोषणाच्या नवीन प्रकारांची चर्चा करा.

ब) लिंगभाव आणि आरोग्य या विषयीचे दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द) **[10]**

अ) विकासाच्या संदर्भात लिंगभाव आधारित चर्चा विश्व स्पष्ट करा.

ब) भारतातील स्त्री अभ्यासाचा उदय विशद करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन विषयांवर टिपा लिहा. **[10]**

अ) शाळेतील लिंगभाव

ब) अश्वेत स्त्रीवाद

क) ग्लास सिलिंग

ड) पितृसत्ता

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. : ☐

PD-2610

[Total No. of Pages : 4

[6457]-286

M.A. (Part - II)

SOCIOLOGY

SO - 08 : Sociology of Environmental Sustainability

(2019 Pattern) (Semester - III) (32504) (Optional)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Answer any one of the following Questions in 250 words.** **[10]**

a) Discuss how social ecology examines the correlation between environmental and social issues. Discuss.

b) What is Social Constructivist approach to the environment? Why has this approach gained increasing strength within the social sciences in recent years?

Q2) **Answer any one of the following Questions in 250 words.** **[10]**

a) Issues of energy, water, air, and land are challenges to sustainability. Discuss.

b) Development based on neoliberal globalization is intensifying issues of livelihoods, and indigenous knowledge. Discuss.

Q3) **Answer any one of the following questions in 250 words.** **[10]**

a) Explain how the Rio summit 1992, and the Kyoto protocol, helped to strengthen sustainability.

b) Sustainable Development Goals are the profound steps to sustainability. Discuss.

Q4) **Answer any one of the following questions in 250 words.** **[10]**

a) What are the environmental lessons of Corona Pandemic? Explain the future of sustainability in India.

b) Explain in detail the civil society initiatives and movements on environment issues in India.

***Q5)* Write Short Notes (Any two)** **[10]**

a) Political Ecology

b) Negative dimensions of Green Revolution

c) Right to Environment as a Human Right

d) Recognition of Forest Rights Act, 2006

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PD-2610

[6457]-286
M.A. (Part - II)
SOCIOLOGY
SO - 08 : Sociology of Environmental Sustainability
(2019 Pattern) (Semester - III) (32504) (Optional Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.*
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवतात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) सामाजिक पारिस्थितिकी कशा प्रकारे पर्यावरण आणि सामाजिक प्रश्नांच्या सहसंबंधांचे परीक्षण करते, चर्चा करा.

ब) पर्यावरणाबाबतचा सामाजिक बांधणी दृष्टिकोन काय आहे? अलिकडच्या वर्षांत सामाजिक शास्त्रांमध्ये या दृष्टीकोनाने अधिक बळकटी का मिळवली आहे?

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) उर्जा, पाणी, हवा, आणि जमीन संदर्भातील प्रश्न हे पर्यावरणासमोरील आव्हाने आहेत. चर्चा करा.

ब) नवउदारवादी जागतिकीकरणावर आधारित विकासामुळे उपजीविकेचे आणि एतद्देशीय ज्ञानाबाबतचे प्रश्न गंभीर होत आहेत चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) रिओ शिखर परिषद 1992 आणि क्योटो प्रोटोकॉलने शाश्वतता मजबूत करण्यास कशी मदत केली ते स्पष्ट करा.

ब) शाश्वत विकास उद्दिष्टे ही शाश्वततेच्या दिशेने टाकलेले भरभक्कम पाऊल आहे, चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) कोरोना महामारीचे पर्यावरणीय धडे आणि भारतातील शाश्वततेचे भविष्य काय आहे? स्पष्ट करा.

ब) भारतातील पर्यावरण प्रश्नांच्या संदर्भात नागरी समाज आणि चळवळींनी घेतलेल्या पुढाकार सविस्तर आढावा घ्या.

प्रश्न 5) **टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :** **[10]**

अ) **राजकीय पारिस्थितिकी**

ब) **हरित क्रांतीच्या नकारात्मक बाजू**

क) **मानवी हक्क म्हणून पर्यावरणाचा अधिकार**

ड) **वन हक्क कायदा/अधिनियम,** 2006

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. : [ ]

PD-2611

[Total No. of Pages : 4

[6457]-287

M.A. (Part - II)

SOCIOLOGY (Optional)

SO-09 : Urban Studies

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32505)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Answer any one of the following (250 words) :** **[10]**

a) Explain the importance and Relevance of Urban Sociology.

b) What is city according to Weber? Critically analyse Weber's Views on Cities.

Q2) **Answer any one of the following (250 words) :** **[10]**

a) Explain the Development of Urban sociology in India.

b) Explain Manuel castells' views on the new urban sociology.

Q3) **Answer any one of the following (250 words) :** **[10]**

a) Critically analyse Wirth's views on Urbanism.

b) Comment on Urban issues in India.

Q4) **Answer any one of the following (250 words) :** **[10]**

a) Discuss on Gender and public space in the context of your experience in towns / cities.

b) State Simmel's view on Metropolis and Mental life.

P.T.O.

Q5) **Answer any two of the following short notes (100 words) : [10]**

a) Global city

b) Urbanism

c) Primary circuit of capital accumulation

d) Metropoly

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

PD-2611

[6457]-287
M.A. (Part - II)
SOCIOLOGY (Optional)
SO-09 : Urban Studies
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32505)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द) **[10]**

अ) नागरी समाजशास्त्राची प्रासंगिकता आणि महत्व स्पष्ट करा.

ब) वेबरच्या मते शहरे म्हणजे काय? वेबरच्या शहरांत विषयीच्या दृष्टीकोणाचे चिकित्सक विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द) **[10]**

अ) भारतातील नागरी समाजशास्त्राचा विकास स्पष्ट करा.

ब) नवीन नागरी समाजशास्त्रा वरील मॅन्युअल कॅस्टेल यांचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द) **[10]**

अ) वर्थच्या नागरीवादा विषयक दृष्टीकोनाचे चिकित्सक विश्लेषण करा.

ब) भारतातील शहरी प्रश्ननांवर टिपणी करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** (250 **शब्द**) **[10]**

अ) लिंगभाव आणि सार्वजनीक अवकाशाची तुमच्या शहरातील / नगरातील अनुभवांच्या संदर्भात चर्चा करा.

ब) महानगरे आणि मानसिक जिवनावरील सिमेल यांच्या दृष्टिकोण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **कोणत्याही दोन प्रश्नांवर टिपा लिहा.** (100 **शब्द**) **[10]**

अ) जागतिक शहरे

ब) शहरवाद

क) भांडवल संचयाचे पहिले वर्तुळ

ड) महानगरे

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2612

[Total No. of Pages : 4

[6457]-288

M.A. (Part - II)

SOCIOLOGY

SO - 10 Study of Social Movements

(2019 Pattern) (Semester - III) (32506)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Answer any one of the following question in 250 words :** **[10]**

a) Examine the Tribal movements in India.

b) Discuss the new labour protests in the wake of globalization.

Q2) **Answer any one of the following question in 250 words :** **[10]**

a) Elaborate Resource mobilization theory of social movements.

b) Explain the difference between social change and social reform.

Q3) **Answer any one of the following question in 250 words :** **[10]**

a) Elucidate the structural-functional theory of social movements.

b) What is social movement? Explain the nature of social movements.

Q4) **Answer any one of the following question in 250 words :** **[10]**

a) Critically examine the Identity politics in social movements.

b) Elaborate the interrelationship between globalization and the Arab Spring.

Q5) **Write short Notes:- (any two):** **[10]**

a) Revolution

b) Framing perspective

c) Regional movements

d) World social forum (W.S.F.)

Total No. of Questions : 5]

PD-2612

[6457]-288

M.A. (Part - II)

SOCIOLOGY

SO - 10 Study of Social Movements

(2019 Pattern) (Semester - III) (32506)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा.** **[10]**

अ) भारतातील आदिवासी चळवळींचे परीक्षण करा.

ब) जागतिकीकरणाच्या पार्श्वभूमीवर नवीन कामगार आंदोलनांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाच उत्तर 250 शब्दांत लिहा.** **[10]**

अ) सामाजिक चळवळींच्या अभ्यासातील संसाधन एकत्रीकरण सिद्धांत विशद करा.

ब) सामाजिक परिवर्तन आणि सामाजिक सुधारणा यातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा.** **[10]**

अ) सामाजिक चळवळींचा संरचनात्मक – कार्यवादी सिद्धांत विशद करा.

ब) सामाजिक चळवळ म्हणजे काय? सामाजिक चळवळींचे स्वरूप स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा.** **[10]**

अ) सामाजिक चळवळींमधील अस्मितेच्या राजकारणाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.

ब) जागतिकीकरण आणि अरब उठावातील सहसंबंध विशद करा.

प्रश्न 5) **टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन):** **[10]**

अ) क्रांती

ब) चौकटीकरणाचा दृष्टिकोन

क) प्रादेशिक चळवळी

ड) जागतिक सामाजिक परिषद (W.S.F.)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2613

[Total No. of Pages : 4

[6457]-289

M.A. (Part - II)

SOCIOLOGY (Compulsory)

SC-08: Sociology of Globalization

(2019 Pattern) (Semester- IV) (Credit System) (42501)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Answer any one of the following (250 words)** **[10]**

a) What is globalization? State the demerits of globalization.

b) Elaborate political and economic dimensions of globalization.

Q2) **Answer any one of the following (250 words)** **[10]**

a) Discuss Anthony Giddens' view on globalization as intensification of modernity.

b) Critically evaluate the objectives of the international Monetary Fund. (IMF).

Q3) **Answer any one of the following (250 words)** **[10]**

a) Globalization has caused global inequalities. Discuss.

b) Explain Hirst and Thompson's view on globalization as a necessary Myth.

Q4) **Answer any one of the following (250 words)** **[10]**

a) Discuss the lessons learnt from covid-19 Pandemic.

b) Explain the rise of global social movements as a response to globalization.

Q5) **Answer any one of the following (250 words)** **[10]**

a) Network Society

b) World Bank

c) Civil Society

d) Seeptics

Total No. of Questions : 5]

PD-2613

[6457]-289
M.A. (Part - II)
SOCIOLOGY (Compulsory)
SC-08: Sociology of Globalization
(2019 Pattern) (Semester- IV) (Credity System) (42501)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना:
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द)** **[10]**

अ) **जागतीकीकरण म्हणजे काय? जागतीकीकरणाचे दोष / तोटे सांगा.**

ब) **जागतीकीकरणाचे राजकिय आणि आर्थिक पैलू विशद करा.**

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द)** **[10]**

अ) **'जागतीकीकरण ही एक आधुनिकतेची तिव्रता' या अँथनीगिडेन्स यांच्या जागतीकीकरणा वरील विचारावर चर्चा करा.**

ब) **आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीच्या उद्दिष्टांचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.**

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द)** **[10]**

अ) **जागतिकीकरण जागतीक विषमतेचे कारण आहे. चर्चा करा.**

ब) **हिर्स्ट आणि थॉम्पसन यांचा 'जागतीकीकरण एक आवश्यक मिथक' हा विचार स्पष्ट करा.**

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (250 शब्द)** **[10]**

अ) **कोवीड–19 महामारी पासून शिकलेला धडा. चर्चा करा.**

ब) **जागतीकीकरणाचे पडसाद म्हणून जागतीक सामाजिक चळवळीचा उदय स्पष्ट करा.**

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा :(250 शब्द) **[10]**

अ) नेटवर्क सोसायटी

ब) जागतीक बँक

स) नागरीसमाज

द) संशयवादी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2614

[Total No. of Pages : 4

[6457]-290
M.A. (Part - II)
SOCIOLOGY
SO 11: Sociology of Human Rights
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42503)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) **Answer any one of the following: (250 words)** **[10]**

a) Elaborate the anti-corruption movement in India.

b) Explain the nature and characteristics of human rights.

Q2) **Answer any one of the following: (250 words)** **[10]**

a) Explain the Universal Declaration of Human Rights.

b) Elaborate the New Liberal theory of human rights.

Q3) **Answer any one of the following: (250 words)** **[10]**

a) Elaborate the relationship between civil society and social movements in the context of human rights.

b) Critically evaluate the rights to education in India.

Q4) **Answer any one of the following: (250 words)** **[10]**

a) Critically examine the rights of vulnerable communities in India.

b) Explain the natural rights theory of human rights.

Q5) **Write any two short Notes: (100 words)** **[10]**

a) Rights to health

d) Environmental Rights

c) Attack on human rights

d) Development and Human Rights

Total No. of Questions : 5]

PD-2614

[6457]-290
M.A. (Part - II)
SOCIOLOGY
SO 11: Sociology of Human Rights
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42503)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना: 1) *सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*

2) *उजवीकडे दिलेले अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.*

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द)** **[10]**

अ) **भारतातील भ्रष्टाचारविरोधी चळवळ विशद करा.**

ब) **मानवी हक्कांचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.**

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द)** **[10]**

अ) **मानवाधिकाराचा जागतिक जाहीरनामा स्पष्ट करा.**

ब) **मानवी हक्कांचा उदारमतवादी सिद्धांत विशद करा.**

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द)** **[10]**

अ) **मानवी हक्कांच्या संदर्भात नागरी समाज आणि सामाजिक चळवळींमधील संबंध विशद करा.**

ब) **भारतातील शिक्षण हक्काचे चिकित्सक परीक्षण करा.**

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द)** **[10]**

अ) **भारतातील वंचित समूहाच्या हक्कांचे चिकित्सक परीक्षण करा.**

ब) **मानवाधिकाराचा नैसर्गिक हक्क सिद्धांत स्पष्ट करा.**

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन प्रश्नांवर टिपा लिहा. (100 शब्दात) **[10]**

अ) आरोग्य हक्क

ब) पर्यावरणीय हक्क

स) मानवी हक्कांवरील हल्ला

द) विकास आणि मानवी हक्का

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2615

[Total No. of Pages : 4

[6457]-291

M.A. (Part - II)

SOCIOLOGY

Ethnicity and Nationalism in India

(2019 Pattern) (CBCS) (42504) (Semester- IV)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) **Answer any one of the following questions within 250words : [10]**

a) "Is India a nation or nation state?" Discuss the main pillar of nation building in India.

b) Critically evaluate the crisis of secularism in India.

Q2) **Answer any one of the following questions within 250words : [10]**

a) Elaborate how Indian Diaspora is represented in Indian films.

b) Explain the concept of multiculturalism in Indian context.

Q3) **Answer any one of the following questions within 250words : [10]**

a) Elaborate the process of ethnicization in Indian context.

b) What is sub nationalism? Discuss how it poses a challenge to nation-building in India.

Q4) **Answer any one of the following questions within 250words : [10]**

a) Critically evaluate the migration issues during COVID 19 period in India.

b) Explain the historical notion of nation and nationalism in India.

Q5) **Write Short Notes on the Any two of the following 100 words : [10]**

a) Ethnicity-Concept

b) Ethnic resurgence

c) Hybridity

d) Citizenship and Diaspora

Total No. of Questions : 5]

PD-2615

[6457]-291
M.A. (Part - II)
SOCIOLOGY
Ethnicity and Nationalism in India
(2019 Pattern) (CBCS) (42504) (Semester- IV)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना: 1) *सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्णगुण दर्शवितात.*

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. [10]**

अ) **भारत हे राष्ट्र आहे की राष्ट्र-राज्यांचा समूह? भारताच्या राष्ट्रबांधणी संदर्भातील महत्वाच्या आधारांवर (घटकांवर) चर्चा करा.**

ब) **भारतातील धर्मनिरपेक्षतेतील अरिष्टांचे चिकित्सक परीक्षण करा.**

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. [10]**

अ) **भारतीय चित्रपटांमध्ये भारतीय देशांतीत (डायस्पोरा) कसे सादर केले जाते, विशद करा.**

ब) **भारताच्या संदर्भातील बहुसांस्कृतिकता संकल्पनेला स्पष्ट करा.**

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. [10]**

अ) **भारतीय संदर्भात वांशिकीकरणाची प्रक्रिया विशद करा.**

ब) **उपराष्ट्रवाद म्हणजे काय? उपराष्ट्रवाद राष्ट्रबांधणीमध्ये कश्याप्रकारे आव्हाने उपस्थित करतो, चर्चा करा.**

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. [10]**

अ) **भारतातील कोविड-19 कालावधीतील स्थलांतराच्या प्रश्नाचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.**

ब) **भारतातील राष्ट्र आणि राष्ट्रवादाची ऐतिहासिक संकल्पना स्पष्ट करा.**

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) वांशिकता – संकल्पना

ब) वांशिक पुनरूज्जीवण

स) संकरीततेची संकल्पना

द) नागरिकत्व आणि देशांतित

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2616

[Total No. of Pages : 4

[6457]-292

M.A. (Part - II)

SOCIOLOGY (Optional)

SO-13 : Sociology of Law and Policing

(2019 Pattern) (Semester - IV) (Credit System) (42505)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Answer any one of the following with in 250 words.** **[10]**

a) Explain the historical background of the concept of Law.

b) Analyze the Marxist approach to the sociology of Law.

Q2) **Answer any one of the following with in 250 words.** **[10]**

a) Explain in detail how gender inequality manifests in patriarchy.

b) What is violence? Describe the types of violence.

Q3) **Answer any one of the following with in 250 words.** **[10]**

a) What is surveillance technology? Explain the different types of post-globalization surveillance Technology.

b) Analyze various crimes against Caste and Tribes.

Q4) **Answer any one of the following with in 250 words.** **[10]**

a) Explain Michael Foucault's view on modern law and social control.

b) Elaborate the concepts of Law and Social Control.

Q5) Write any two short notes on the following in 100 words : **[10]**

a) Forest Rights Act

b) The right to food

c) Culture and law

d) Legal Thoughts of Pierre Bourdieu

Total No. of Questions : 5]

PD-2616

[6457]-292
M.A. (Part - II)
SOCIOLOGY (Optional)
SO-13 : Sociology of Law and Policing
(2019 Pattern) (Semester - IV) (Credit System) (42505)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (250 शब्द) **[10]**

अ) कायदा ह्या संकल्पनेची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

ब) कायद्याच्या समाजशास्त्राचा मार्क्सवादी दृष्टीकोनाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) पितृसत्ताक पद्धतीत लिंगभाव असमानता कश्याप्रकारे प्रकट होते, सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) हिंसा म्हणजे काय? हिंसेचे प्रकार वर्णन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) पाळत ठेवण्याचे तंत्रज्ञान म्हणजे काय? जागतिकीकरणानंतरचे पाळत ठेवण्याच्या तंत्रज्ञानाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा?

ब) जाती-जमातींच्या विरुद्धच्या गुन्ह्याचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) मायकेल फुको यांचे आधुनिक कायदा आणि सामाजिक नियंत्रण विषयक विचार स्पष्ट करा.

ब) कायदा आणि सामाजिक नियंत्रण या संकल्पना विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. **[10]**

अ) वनहक्क कायदा

ब) अन्नाचा अधिकार

क) संस्कृती आणि कायदा

ड) पेरी बोर्डूयू यांनी मांडलेले कायदेविषयक विचार